

KRITISERES: Stortingspresident Jo Benkow blir sterkt kritisert for å ha trukket kongehuset inn i EF-debatten og prøvd å gjøre kong Olav til EF-tilhenger. Her får kong Olav ullevert trontalen fra Benkow i 1988. Foto: CHRISTIAN FOUGNER

Kong Olav trukket inn i EF-DEBATTEN

Av TOM BØE

Stortingspresident Jo Benkow (H) kritiseres for å ha trukket avdøde kong Olav inn i EF-striden. I et radiointervju i går kom Benkow med en uttalelse som blir oppfattet som et forsøk på å gjøre kong Olav til EF-tilhenger.

SV-leder Erik Solheim og Sp-leder Anne Enger Lahnstein fraber seg at kongehuset blir trukket inn i en EF-debatt.

VG fikk også i går flere telefoner fra oppbrakte lyttere som var sterkt kritiske til Benkows utsagn.

Utsagnet, som har satt sinne i kok, falt under et halvtimes langt intervju om løst og fast i går i NRK Østlandssendingen. Den svorne EF-tilhenger Jo Benkow ble spurt om sin begrunnelse for at Norge burde søke medlemskap i EF.

På direkte spørsmål om hvorvidt dette var et tema som ble brakt opp mellom ham og kong Olav under de ukentlige møtene dem imellom i forbindelse med stortingspresidentens biografi over kongens liv, fant Jo Benkow ingen grunn til å benekte det.

Oppsiktsvekkende

Slik falt spørsmålet og svaret: Spørsmål: «Dere diskuterte aldri EF?»

Benkow: «Jo da, det gjorde vi. Men jeg synes ikke det er riktig å si noe om hva han mente om det. Men han var jo en mann av verden, og man vet jo at han var jo da enormt anglofil. Han var jo halvt engelsk

og halvt dansk. Og det er klart at det ligger en del der...», sa Jo Benkow under det halvtimes lange intervjuet.

Det oppsiktsvekkende i Benkows svar og hans tabber, ifølge personer med kjennskap til EF-kampen og kongehusets helt unike stilling i det norske folk, er at stortingspresidenten i det hele tatt svarte på spørsmålet.

Jo Benkows svar blir betegnet som en halvkvadet vise hvor han legger alle premisser, og hvor det blir opp til tilhøreren å trekke den eneste mulige konklusjon.

Og konklusjonen blir: Kong Olav ga uttrykk for at han var for EF-medlemskap.

— Jeg reagerer negativt når Benkow lager fortolkninger av hva kongen mente som ingen

kan kontrollere. Det gjelder for alle spørsmål hvor kongen selve ikke mente noe offentlig, at de bør holdes unna offentlig. Sier SV-leder Erik Solheim.

Han understreker at det ikke er noen hemmelighet at Jo Benkow er personlig engasjert i denne saken:

— Jeg har en mistanke om at han bringer ut det som passer ham. Dette bør han avstå fra, sier Solheim.

Senterparti-leder Anne Enger Lahnstein ønsker ikke spesifikt å kommentere stortingspresidentens utspill, men føyer til at hun har stor respekt for kongehusets virke.

— Jeg nærer stor respekt for kongehusets holdning om å fremstå som samlende nasjo-

nale symboler, hevet over den politiske, nasjonale debatt. Mitt inntrykk er at det er en linje vår nye konge ønsker å videreføre, sier Lahnstein til VG.

Overfor VG ønsker stortingspresident Jo Benkow å presisere at kongen var altfor klok og innsiktsfull og korrekt til noen sinne å gi uttrykk for en mening om et så omstridt partipolitisk spørsmål, og at det var det han mente å si.

— Allikevel mente jeg med dette å antyde at det var en mann som var bredt orientert, som fulgte med, og som fordomsfritt vurderte det som måtte tjene landets interesser. Men han ga ikke overfor meg uttrykk for om han var for eller imot. Han hadde en meget dyp forståelse for det som hadde med internasjonalt samar-

NEI TIL EF: SV-leder og markant Nei til EF-politiker Erik Solheim mener stortingspresidenten gir inntrykk av å ha fortolkninger av hva kong Olav mente om EF-saken, og at det passer seg seg dårlig.

beid å gjøre, understreker Jo Benkow.

Han ønsker å tilbakevise at han skulle ha lagt noe i munnen på Hans Majestet.

— Det har jeg ikke gjort. Det er klart et følsomt område, og det er selvfølgelig nødvendig å være forsiktig med hvordan man ordlegger seg, sier Jo Benkow til VG.

DISKUTERTE EF MED VENNER

I boken «Norge under kong Olav V» forteller historikeren Hans Fredrik Dahl om en annen episode der kong Olav deltok i en diskusjon om norsk medlemskap i EF:

«Olav, som tok artium på Halling skole i 1921, holdt hver

høst klassefest med sine russevenner 2. september. Ved midt dagen 2. september 1972 gikk EF-diskusjonen høyt blant de tidligere Hallingelevene. — Hva mener så du, Olav? ble det spurt i garderoben da Kongen var på vei ut.

Kongen sa om trent det som hans regjering mente, at mye kunne tale for både det ene og det andre standpunkt, men vesentlig var det kan hende at landets næringsliv syntes å foretrekke den nye markedstilknytning.

— Men penger er ikke alt, Olav! freste en sterkt engasjert klassekamerat for nei-siden.

— Det er vel så det, sa Kongen. — Men jeg har hørt det skal være vanskelig å klare seg uten. Godnatt!

Ukentlige møter

Stortingspresidenten hadde ukentlige møter med kong Olav gjennom mer enn ett år i forbindelse med Benkows biografi om folkekongen.

Biografien ble laget etter initiativ fra et forlag; Jo Benkow kontaktet Slottet, og kongen ga sitt samtykke. Samtalene dem imellom ble innspilt på lyd-bånd, og ligger til grunn for bestselgeren.